

הוראות הנהגות ופסקי הלכות - לראש השנה ויום הכיפורים

במקום חולי או חשש חולי הנגיף

על פי דעת רבינו מרן הגאב"ד הגאון הגדול רבי מרדכי גרוס שליט"א

בסייעתא דשמיא. חדש תשרי תשפ"א

דיני תפלות ותקיעות בראש השנה

מי שהוא בקבוצת סיכון, ומתפלל מחמת כן בחצר בית הכנסת או בחדר הסמוך לבית הכנסת, יקפיד לכתחלה להיכנס לבית הכנסת בעת התקיעות, ולא ישמע אותם מבחוץ [סי' תקפו ובביה"ל ד"ה ואם]. ולכתחלה יהיה בתוך בית הכנסת הן בתקיעות דמיושב והן בתקיעות דמעומד. ובמקומות שנוהגים לתקוע על סדר תפלת לחש, לכתחלה יתפלל השמונה עשרה בתוך בית הכנסת [בזהירות הנצרכת], ואם אין הדבר בידו, ישתדל להתפלל כמה שיותר סמוך לבית הכנסת.

אינו יכול להיכנס לתוך בית הכנסת, כיון שהתבאר בשו"ע [סי' תקפז] שקול הברה פוסל בתקיעת שופר, יש לו לשים לב לעמוד במקום ששומע את קול השופר ולא קול הברה.

ענין זה שייך גם אצל כל אותם המתפללים במנייני חצרות, כשהבעל תוקע עומד בין הבנינים, שיתבוננו שהם שומעים את קול השופר ולא קול הברה או קול הד החוזר, והדבר משתנה מאוד ממקום למקום וכן תלוי בריבוי המתפללים.

הנמצא בביתו, לכתחלה יש לו להקפיד לרדת כדי לשמוע התקיעות, ואם אין ביכולתו לירד מביתו לשמוע קול השופר, יוציא ראשו מהחלון בזמן התקיעות, וישתדל להתקרב כמה שיותר סמוך למקום התקיעה. וכל שהוא מסופק אם שמע קול תקיעה או קול הברה, ראוי שיחזור ויתקע שוב בביתו.

יש להיזהר מאוד ולתת לב שלא יתערבו קולות תקיעה מכמה מקומות.

מי שתוקעים לו בביתו, ישתדל לכתחלה להיות באותו חדר עם התוקע, דבלאו הכי יש לחוש לקול הברה, ואם חושש התוקע יעמוד בריחוק מקום.

אין לשנות באופן התקיעה בשופר, ובכל הפרטים הנוהגים במצוה זו, וינהגו בזה כבכל השנים.

יש לבעל תוקע לכוון להוציא את כל השומעים, וגם את אותם הנמצאים בבתיים ומכוונים לצאת בתקיעותיו.

במקומות שנהגו לתקוע בשופר אחר התפלה, כדי לצאת דעת כל השיטות, אין ראוי למנוע זאת או להימנע מכך השנה מחשש הנגיף.

אם מחמת חולשתו אינו יכול לעמוד ברציפות בתפלת שמונה עשרה, ישב מעט ואחר כך ימשיך בתפלת העמידה.

חולה שאין לו חוש הטעם לא יברך ברכת שהחיינו על פרי חדש.

דיני תענית יום הכפורים במקום חולי או חשש חולי הנגיף

- כל הנידונים כאן אינם אלא לגבי חולי הנגיף, ואמנם מי שיש לו עוד חולי מלבד הנגיף, יש לו לעשות שאלת חכם היאך עליו לנהוג ביחס לשאר חוליים שבו.
- כל מקום שהוזכר בו שצריך לשתות לשיעורים, היינו שישתה בכל תשע דקות כמות של 35 מ"ל, ע"מ שיגיע בשתייתו במשך כל היום, לכמות של שלושת רבעי עד ליטר משקה.
- במקום שנצרך לשתיה, טוב שישתה מיץ טבעי וכיו"ב שיש בו לספק חיזוק לגוף. ובמקרה שיש גם צורך באכילה, כל שאפשר לו טוב שימנע מכך ע"י שתיית משקה 'אנשור', שיש בשתייתו לאבות המזון הנצרכים באכילה, ולא יצטרך לאכול לשיעורים.
- מכיון שרב הנסתר על הגלוי בענין זה, לא נכתבו הדברים אלא על פי הידוע כיום בענין החולי, בהתייעצות עם רופאים בכירים שומרי תורה ומצוות שיחי', בתפלה לצור עולמים לקיום מקרא שכתוב 'והסיר ה' ממך כל חולי'.

שוהה בבידוד

הנמצא בבידוד מכל סיבה שהיא, יש לו להתענות כדרכו, כל שלא הופיעו אצלו שום תסמיני הנגיף. ואם ח"ו הופיעו במהלך יום הכפורים, יש לו לנהוג כמתבאר להלן.

חולה מאומת

הנמצא חיובי בבדיקה, כל שהוא חש בטוב הרי הוא מתענה כדרכו, ובאם ח"ו יופיעו אצלו תסמיני הנגיף, יש לו לנהוג כמתבאר להלן.

מי שאיבד את חוש הטעם או הריח, אם אין לו משאר התסמינים יתענה כדרכו.

כל שיש לו חום למעלה מ-38 מעלות, יתענה וישתה לשיעורים, ולגבי אכילה ישאל שאלת חכם. ואם הוא מבוגר, או בכלל אותם הנמצאים בקבוצת סיכון, יש לו גם לאכול לשיעורים.

תסמיני שיעול

כל שהוא משתעל בהתקפי שיעול מתמשכים, אף שאין לו עוד תסמינים אחרים כחום וכד', הרי זה ראייה שהמכה עדיין מהלכת בו, ועליו להתענות לשיעורים באכילה ובשתיה.

מי שבעת שחלה בנגיף סבל משיעולים ללא ירידה בסטורציה, וחל אצלו עתה שיפור ניכר בשיעולים, אם הוא אדם צעיר הרי הוא מתענה כדרכו, ואם הוא מבוגר לא יתענה אלא א"כ כבר עברו שלושה ימים מתחילת השיפור, ובאם ח"ו יחמיר מצבו במשך יום הכפורים יתענה לשיעורים.

סבל משיעולים וירידה בסטורציה עד 95 אחוז, ועתה פסקו ממנו השיעולים לגמרי, כל שהוא אדם צעיר ללא מחלות רקע, הרי הוא מתענה כרגיל. ואם לא פסקו אך יש לו הטבה משמעותית, כל שעבר יום מעט ההטבה הרי הוא צם כדרכו. ואם הוא אדם מבוגר, או שיש לו מחלות רקע, אם פסקו השיעולים לגמרי והוא חש בטוב יתענה כרגיל. ואם לא פסקו השיעולים לגמרי אלא שיש אצלו הטבה משמעותית, בתוך חמשה ימים להטבה, יתענה וישתה לשיעורים, ויעשה שאלת חכם לגבי אכילה בשיעורים.

סבל משיעולים וירידה בסטורציה מתחת ל-95 אחוז, או שנזקק לחמצן, ועתה חלפו ממנו השיעולים לגמרי, כל שהוא אדם צעיר ללא מחלות רקע, הרי הוא מתענה כדרכו. לא חלפו השיעולים אך יש בהם שיפור ניכר, עד שלושה ימים מעת השיפור, יתענה בשתיה לשיעורים ויעשה שאלת חכם על האכילה, ואחר שלושה ימים יתענה כדרכו. ואם הוא אדם מבוגר, או שיש לו גם מחלות רקע, אם חלפו ממנו השיעולים לגמרי, יתענה כדרכו. לא חלפו השיעולים אך יש בהם הטבה ניכרת, עד שבעה ימים מהשיפור בשיעולים, יתענה באכילה ושתיה לשיעורים, ולאחר שבעה ימים, יש"ח אם יתענה כדרכו.

תסמיני חולשה

מי שיש לו חולשות ללא חום, בתוך עשרה ימים מתחילת החולי יתענה לשיעורים, ויש"ח לגבי אכילה לשיעורים, ולאחר מכן יתענה כדרכו, ואם ח"ו יחוש חולשה או שיעלה חום גופו, ישתה ויאכל לשיעורים. ואם ביומיים שקודם יוה"כ הוא מרגיש שהתחזק באופן משמעותי, אף בתוך עשרה ימים הרי הוא מתענה כדרכו, ויקפיד לנוח במשך כל היום, ואם ח"ו יחמיר מצבו ישתה לשיעורים.

אדם מבוגר או מי שהוא בקבוצת סיכון, לא יתענה כדרכו בתוך עשרת הימים לחולי, אלא רק אחר ארבעה ימים מעת שהתחזק משמעותית. ובכל אדם, אם מחמת חולשתו אינו יכול לעמוד על רגליו, אף אחר עשרה ימים, ישאל שאלת חכם אם להתענות לשיעורים.

נצרך לעזרה רפואית בעת חוליו והבריא

היה זקוק בעת חוליו לעזרה רפואית של מכונת הנשמה, בחצי השנה שלאחר מכן יתענה לשיעורים. ואם נזקק למכשיר אקמו לב ריאה, גם אחר חצי שנה יש לו לשאול שאלת חכם איך וכיצד להתענות.

כל שלדעת הרופאים נשאר לו עדיין נזק בריאותי, יעשה שאלת חכם היאך להתענות.

חשש חולי

מי שאיבד את חוש הטעם או את חוש הריח, יש לו לנהוג כחולה בנגיף.

חושש לחולי הנגיף מחמת שיעולים, אם הוא שיעול מתמשך והתקפי, ובפרט אם הוא שיעול יבש, יתייעץ עם רופא, ואם אין בידו לברר הדבר, יש עליו לחוש וינהג כחולה בנגיף.

יש לו חום מעל 37.5 מעלות עם חולשה ניכרת, או חום עם כאבי שרירים, או חולשה ניכרת עם כאבי שרירים ואפילו בלא חום, וכן כאבי ראש חזקים עם כאבי עיניים, יש לו להתייעץ ברופא אם יש לו לחוש שהוא חולה בנגיף. ואם אין בידו לברר הדבר אצל רופא, כל שהוא בבידוד מחמת חולי של אחד מבני ביתו, או משום שהיה בקירבה לחולה בנגיף, יש לו לחוש וינהג כדין חולה בנגיף.

הוראות והלכות בתפלה ותענית

מי שנהג בכל השנים לעמוד על רגליו בתפלות יום הכפורים, ומחמת שהיה חולה אין כוחו עמו בשנה זו, יכול הוא לשבת כאשר נצרך לו הדבר, ואינו צריך לזה התרת נדרים.

אם מחמת חולשתו קשה עליו לעמוד בעת אמירת הוידוי, כל שבכוחו לומר זאת בסמיכת גופו, עדיף מאשר לומר הוידוי בשיבה.

אין בכוחו לשהות בעמידה גם בעת התפלה וגם בעת הוידוי, ונצרך לשבת באחד מהם, יתפלל בעמידה וישב בעת הוידוי.

מי שנמצא בדרגת סיכון, ומחמת כן הוא רגיל ומקפיד ברחיצת ידיו תדיר מחשש להדבקה, במקום הצורך מותר לו לחטא ידיו במי סבון או באלכוהול נוזלי.

מי שבני ביתו מתענים, ומחמת חולשתם אינם יכולים לטפל בילדים, יתפלל בביתו כדי שיוכלו בני ביתו להתענות.

אין ליטול ויטמינים או כדורים לחיזוק כדי למנוע את חולי הנגיף, אף שלא כדרך אכילה.

הנוטל תרופות לחיזוק או כדי להקל מעליו את תסמיני החולי, אם אין טעם מר יקפיד לנוטלם שלא כדרך אכילה.

חולה שאין לו חוש הריח, יתן דעתו כיצד להשלים המאה ברכות באופן אחר.